

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«22» липня 2021 року

№ 60/60-р/к

справа № 885/22-р-02-06-15

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу*

Комунальне підприємство Володарської селищної ради «Володарка» (далі – КП «Володарка», Підприємство) протягом періоду з 27.02.2015 по 10.06.2021 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з відведення місць на кладовищі для поховання померлих у межах смт Володарка Київської області з часткою 100%.

Чинним законодавством України передбачено обов'язок ритуальної служби безоплатно виділяти місця для поховання померлого чи урни з прахом померлого на кладовищі.

Однак, Підприємство стягувало зі споживачів плату за виділення місць на кладовищі смт Володарка Київської області для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян), що, в свою чергу, призвело до ущемлення інтересів таких споживачів, шляхом понесення ними додаткових витрат (збитків).

За результатами розгляду справи № 885/22-р-02-06-15 такі дії КП «Володарка» кваліфіковано як порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (зловживання монопольним/домінуючим становищем на ринку).

На Підприємство накладено штраф у розмірі 68 000 грн.

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 885/22-р-02-06-15 про порушення Підприємством законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання від 31.05.2021 № 60-03/146п Третього відділу досліджень і розслідувань з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (попередня назва – Київське обласне територіальне відділення

Антимонопольного комітету України) (далі – Відділення) проводило дослідження на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами влади та суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на ринках ритуальних послуг (послуги з поховання, послуги з виділення місця для поховання померлого тощо) у межах Київської області.

- (2) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 03.04.2015 № 39/ПС-02-06 розпочато розгляд справи № 885/22-р-02-06-15 за ознаками вчинення КП «Володарка» порушень, які полягають:
 - у розроблені та застосуванні економічно необґрунтованої вартості послуги з копання могил з недотриманням вимог Порядку та Норм часу (без поділу у відповідності до періоду надання послуги та розміру могили), що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме у встановленні таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку;
 - у стягненні зі споживачів плати за відведення місця на кладовищі для поховання померлого та виділення «місць для захоронення», що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку утримання кладовищ у межах території смт Володарка, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів.
- (3) В ході проведення вказаного дослідження Відділенням було направлено до КП «Володарка» вимоги про надання інформації від 09.06.2015 № 02-06/1198, від 11.01.2017 № 02-06/77, від 18.09.2019 № 60-02/5334, від 01.11.2019 № 60-02/6187 та від 26.05.2020 № 60-02/2814.
- (4) Листами від 19.06.2015 № 215 (вх. Відділення від 03.07.2015 № 01-11-1345), від 30.01.2017 № 28 (вх. Відділення від 03.02.2017 № 01-11-333), від 08.10.2019 № 500 (вх. Відділення від 16.10.2019 № 60-01/3674), від 12.11.2019 № 549 (вх. Відділення від 18.11.2019 № 60-01/4083), від 10.06.2020 № 199 (вх. Відділення від 16.06.2020 № 60-01/2217) КП «Володарка» надала інформацію відповідно до вищезазначених вимог.
- (5) Листом від 31.05.2021 № 60-02/4196 було направлено копію подання з попередніми висновками у справі № 885/22-р-02-06-15 на адресу Підприємства.
- (6) Листом від 14.06.2021 № 101 (вх. Відділення від 17.06.2021 № 60-01/3329) КП «Володарка» надало до Відділення заперечення щодо подання з попередніми висновками у вказаній справі.

2. Відповідач

- (7) Відповідачем у справі є КП «Володарка» (09300, Київська обл., Володарський р-н, смт Володарка, пров. Перемоги, 3; ідентифікаційний код юридичної особи 35450817), яке здійснює надання ритуальних послуг у межах смт Володарка Київської області.
- (8) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, одним із

видів діяльності КП «Володарка» є організовування поховань і надання суміжних послуг (код за КВЕД 96.03).

- (9) Відповідно до частини першої статті 78 Господарського кодексу України комунальне унітарне підприємство утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління.
- (10) Згідно із частиною другою статті 169 Цивільного кодексу України територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного права (комунальні підприємства, спільні комунальні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України та законом.
- (11) Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» територіальним громадам сіл, селищ, міст, районів у містах належить право комунальної власності на рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, підприємства, установи та організації, в тому числі банки, страхові товариства, а також пенсійні фонди, частку в майні підприємств, житловий фонд, нежитлові приміщення, заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я, науки, соціального обслуговування та інше майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.
- (12) Згідно із пунктом 3 частини п'ятої статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції створюють ритуальні послуги.
- (13) Відповідно до абзацу першого статті 10 Закону України «Про поховання та похоронну справу» надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- (14) Згідно із пунктом 1 Типового положення про ритуальну службу в Україні, затвердженого Державним комітетом України з питань житлово-комунального господарства 19.11.2003 № 193, ритуальна служба в Україні відповідно до Закону України «Про поховання та похоронну справу» - це спеціалізоване комунальне підприємство, що створюється органом місцевого самоврядування.
- (15) КП «Володарка» створене на підставі рішень Володарської селищної ради Київської області від 02.04.2008 № 968-18-У та від 24.06.2011 № 212-08(п)-VI шляхом злиття комунального підприємства Володарської селищної ради «Володаркатепловодопостачання» та комунального підприємства Володарської селищної ради «Житловий фонд», а також приєднання комунального підприємства Володарської селищної ради «Каштан».
- (16) Тобто, КП «Володарка» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

3.1. Щодо послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил)

- (17) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), Відділенням проведено дослідження становища КП «Володарка» на ринку надання послуг з поховання (складовими яких є послуги з копання могил) в смт Володарка Київської області.
- (18) Згідно із частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

3.1.1 Об'єкт аналізу

- (19) У відповідності до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується(ються), споживається(ються)) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (20) Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
- суб'єкт господарювання – КП «Володарка», що є спеціалізованим комунальним підприємством (ритуальною службою), створеним органом місцевого самоврядування;
 - товар – послуги поховання (складовими яких є послуги з копання могил).

3.1.2 Товар

- (21) У відповідності до пункту 4.4. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (22) Товаром у розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та згідно з пунктом 4 Методики є послуги з поховання (складовими яких є послуги з копання могил).

3.1.3 Товарні межі ринку

- (23) Відповідно до пункту 5.1. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач

за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (24) Пунктом 1.3. Методики визначено, що ринок товару (товарний ринок) – це сфера обороту товару, на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (25) За подібністю призначення та споживчих властивостей для вказаних послуг відсутні інші взаємозамінні послуги.
- (26) Однак, беручи до уваги незабезпеченість смт Володарка крематорієм, а також існування у певних категорій громадян релігійних переконань, пов'язаних з неприпустимістю застосування кремації, послуги з поховання (шляхом копання могили) не є взаємозамінними з послугами кремації, оскільки суперечать їх сутності.
- (27) Оскільки для замовників послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могили) за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей не існує взаємозамінних товарів, товарними межами ринку є послуги з поховання (складовими яких є послуга з копання могили).

3.1.4 Споживачі

- (28) Споживачами зазначених послуг є фізичні та юридичні особи, що здійснюють замовлення поховання чи перепоховання померлих на території кладовища у смт Володарка.

3.1.5 Територіальні межі ринку

- (29) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначається шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товару є неможливим або недоцільним.
- (30) Визначальним фактором при встановленні території надання вказаних послуг є обрання споживачами (родичами померлого) місця поховання. Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могили) є обмеженість можливостей переміщення попиту географічно, оскільки дані послуги в основному отримуються в населеному пункті, в якому людина проживала до настання смерті.
- (31) Отже, територіальними межами ринку послуг з поховання (складовими яких є послуги з копання могили) визначено територію смт Володарка Київської області, на якій розташовано кладовище, що знаходиться на балансі КП «Володарка».

3.1.6 Часові межі ринку

- (32) Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

- (33) Часовими межами ринку послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) визначено період з 27.02.2015 (дата встановлення тарифів КП «Володарка» на ритуальні послуги) по 10.06.2020 (дата останнього листа КП «Володарка» до направлення подання з попередніми висновками у справі № 885/22-р-02-06-15), тобто проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

3.1.7. Бар'єри вступу на ринок

- (34) Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, зокрема затверджено:
- Типове положення про ритуальну службу в Україні, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709 (далі – Типове положення);
 - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1111/9710 (далі – Необхідний мінімальний перелік);
 - Порядок утримання кладовищ та інших місць поховання, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1113/9712 (далі – Порядок).
- (35) До Необхідного мінімального переліку включено наступні послуги:
- оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання;
 - оформлення свідоцтва про поховання;
 - **копання могили** (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу;
 - кремація тіл померлих;
 - поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю;
 - зберігання урн з прахом померлих у крематорії;
 - організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України;
 - запаювання оцинкованої труни;
 - замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (36) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про поховання та похорону службу» (далі – Закон) надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- (37) Відповідно до пункту 8.1 Типового положення суб'єкт господарювання, що виявив бажання працювати на ринку надання ритуальних послуг, має подати до територіальної ритуальної служби відповідну заяву щодо укладення договору про

надання ритуальних послуг та долучити до такої заяви засвідчені копії відповідних документів.

- (38) Виходячи із вищезазначеного, надання послуги з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) може здійснюватися безпосередньо ритуальною службою або суб'єктами господарювання інших форм власності, які уклали договори з ритуальною службою про надання цієї послуги. Тобто, суб'єкти господарювання мають право на надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком, лише за наявності укладеного договору з ритуальною службою або сільською, селищною, міською радою про надання ритуальних послуг.
- (39) Отже, бар'єрами вступу на ринок надання послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) є необхідність укладення договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або з сільською, селищною, міською радою.
- (40) За інформацією КП «Володарка», Підприємством протягом періоду з 01.04.2008 по 09.07.2021 не було укладено з іншими суб'єктами господарювання жодного договору про надання ритуальних послуг у смт Володарка.

3.1.8. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (41) Відповідно до пункту 10.3 Методики суб'єкт господарювання не зазнає значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі має здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів.
- (42) Таким чином, КП «Володарка» протягом періоду з 27.02.2015 по 10.06.2021 у межах смт Володарка Київської області займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) з часткою 100 %.

3.2. Щодо послуг з відведення місць на кладовищах для поховання померлого

- (43) Відповідно до Методики Відділенням проведено дослідження становища КП «Володарка» на ринку надання послуг з відведення місць на кладовищі смт Володарка Київської області для поховання померлих.

3.2.1 Об'єкт аналізу

- (44) У відповідності до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який(які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується(ються), споживається(ються)) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (45) Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- суб'єкт господарювання – КП «Володарка», що є спеціалізованим комунальним підприємством (ритуальною службою), створеним органом місцевого самоврядування;
- товар – послуги з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих.

3.2.2 Товар

- (46) У відповідності до пункту 4.4. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її територій і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (47) Товаром, у розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та згідно з пунктом 4 Методики є послуги з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих.

3.2.3 Товарні межі ринку

- (48) Відповідно до пункту 5.1. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (49) Пунктом 1.3. Методики визначено, що ринок товару (товарний ринок) – це сфера обороту товару, на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (50) Оскільки для покупців послуг з відведення місця на кладовищі для поховання померлого за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей не існує взаємозамінних товарів, товарними межами ринку є послуги з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих.

3.2.4 Споживачі

- (51) Споживачами зазначених послуг є фізичні та юридичні особи, що здійснюють замовлення послуг з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих.

3.2.5 Територіальні межі ринку

- (52) Згідно із пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначається шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товару є неможливим або недоцільним.
- (53) Визначальним фактором при встановленні території надання вказаних послуг є обрання споживачами (родичами померлого) місця поховання померлого. Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку ритуальних послуг є обмеженість можливостей переміщення попиту географічно, оскільки дані

послуги в основному отримуються в населеному пункті, в якому людина проживала до настання смерті.

- (54) Отже, територіальними межами ринку послуг з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих визначено територію смт Володарка Київської області, на якій розташовано кладовище, що знаходиться на балансі КП «Володарка».

3.2.6. Часові межі ринку

- (55) Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (56) Часовими межами ринку послуг з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих визначено період з 27.02.2015 (дата встановлення тарифів КП «Володарка» на ритуальні послуги) по 10.06.2020 (дата останнього листа КП «Володарка» до направлення подання з попередніми висновками у справі № 885/22-р-02-06-15), тобто проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

3.2.7. Бар'єри вступу на ринок

- (57) Відповідно до статті 8 Закону організація діяльності в галузі поховання померлих здійснюється, зокрема, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами.
- (58) Також, згідно з пунктом 4 Типового положення основними завданнями ритуальної служби в Україні є здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної належності.
- (59) Відповідно до пункту 1.1 Порядку для розміщення місця поховання спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації в постійне користування відповідно до вимог земельного законодавства та гігієнічних вимог щодо облаштування і утримання кладовищ у населених пунктах України надається земельна ділянка.
- (60) При цьому, згідно з пунктом 1.2 рішення виконавчого комітету Володарської селищної ради від 15.04.2015 № 41 «Про затвердження Положення про порядок функціонування та утримання кладовища смт Володарка» функціонування та утримання кладовища смт Володарка забезпечує КП «Володарка».

3.2.8. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (61) Відповідно до пункту 10.3 Методики суб'єкт господарювання не зазнає значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі має здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів.

- (62) Таким чином, згідно з абзацом 2 частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Володарка» у період з 27.02.2015 по 10.06.2021 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з відведення місця на кладовищі смт Володарка для поховання померлого з часткою 100%.

4. Нормативно-правове регулювання

- (63) Діяльність у сфері надання ритуальних послуг регулюється, зокрема:
- Законом України «Про поховання та похоронну справу»;
 - Типовим положенням;
 - Необхідним мінімальним переліком;
 - Порядком;
 - Єдиною методикою визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, затвердженої наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 194, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 18.03.2004 за № 338/8937 (далі – Єдина методика);
 - Нормами часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 03.03.2009 № 52 (далі – Наказ № 52).

5. Обставини справи

5.1 Щодо послуг з поховання (складовою яких є послуги з копання могил)

- (64) Листом від 16.02.2015 № 58 КП «Володарка» подало до виконавчого комітету Володарської селищної ради на погодження/затвердження тарифи на ритуальні послуги.
- (65) Рішенням виконавчого комітету Володарської селищної ради від 27.02.2015 № 592 «Про погодження цін на ритуальні товари та послуги КП «Володарка» встановлено тарифи на ритуальні послуги, які наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

№	Найменування послуг	Тарифи на ритуальні послуги, грн
1	Відведення місця на кладовищі	40,00
2	Місце для захоронення в майбутньому для жителів смт Володарка	100,00
3	Місце для захоронення іногородніх громадян	2500,00
4	Копання ями	600,00
5	Доставка труни	70,00
6	Послуги ритуального автомобіля:	
	- по Володарці	315,00
	- по селах	365,00

- (66) Листом від 22.02.2016 № 58 КП «Володарка» подало до виконавчого комітету Володарської селищної ради на погодження/затвердження тарифи на ритуальні послуги.

- (67) Рішенням виконавчого комітету Володарської селищної ради від 22.03.2016 № 29 «Про погодження цін на ритуальні товари та послуги КП «Володарка» встановлено тарифи на ритуальні послуги, які наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

№	Найменування послуг	Тарифи на ритуальні послуги, грн
1	Відведення місця на кладовищі	40,00
2	Місце для захоронення в майбутньому для жителів смт Володарка	100,00
3	Місце для захоронення іногородніх громадян	2500,00
4	Копання ями	600,00
5	Доставка труни	70,00
6	Послуги ритуального автомобіля: - по Володарці - район	400,00 500,00

- (68) Листом від 03.01.2017 № 6 КП «Володарка» подало до виконавчого комітету Володарської селищної ради на погодження/затвердження тарифи на ритуальні послуги.

- (69) Рішенням виконавчого комітету Володарської селищної ради від 13.01.2017 № 92 «Про погодження цін на ритуальні товари та послуги КП «Володарка» встановлено тарифи на ритуальні послуги, які наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

№	Найменування послуг	Тарифи на ритуальні послуги, грн
1	Відведення місця на кладовищі	40,00
2	Місце для захоронення в майбутньому для жителів смт Володарка	100,00
3	Місце для захоронення іногородніх громадян	2500,00
4	Копання ями	600,00
5	Доставка труни	70,00
6	Послуги ритуального автомобіля: - по Володарці - відстань до 28км - відстань понад 28км	500,00 600,00 700,00

- (70) Листом від 29.05.2017 № 154 КП «Володарка» подало до виконавчого комітету Володарської селищної ради на погодження/затвердження тарифи на ритуальні послуги.

- (71) Рішенням виконавчого комітету Володарської селищної ради від 08.06.2017 № 118 «Про погодження цін на ритуальні товари та послуги КП «Володарка» встановлено тарифи на ритуальні послуги, які наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

№	Найменування послуг	Тарифи на ритуальні послуги, грн
1	Відведення місця на кладовищі	100,00
2	Місце для захоронення в майбутньому для жителів смт Володарка: - одне місце - кожне наступне	300,00 1000,00
3	Місце для захоронення іногородніх громадян	5000,00
4	Копання ями: - літній період - зимовий період	700,00 800,00
5	Доставка труни	100,00
6	Послуги ритуального автомобіля: - по Володарці - по селах	600,00 700,00

- (72) Листом від 09.10.2019 № 502 КП «Володарка» подало до виконавчого комітету Володарської селищної ради на погодження/затвердження тарифи на ритуальні послуги.
- (73) Рішенням виконавчого комітету Володарської селищної ради від 17.10.2019 № 281 «Про погодження цін на ритуальні товари та послуги КП «Володарка» встановлено тарифи на ритуальні послуги, які наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

№	Найменування послуг	Тарифи на ритуальні послуги, грн
1	Відведення місця на кладовищі	100,00
2	Місце для захоронення в майбутньому для жителів смт Володарка: - одне місце - кожне наступне	300,00 2000,00
3	Місце для захоронення іногородніх громадян	5000,00
4	Копання ями	1000,00
5	Доставка труни	100,00
6	Послуги ритуального автомобіля:	700,00

- (74) Листом від 29.11.2019 № 564 КП «Володарка» подало до виконавчого комітету Володарської селищної ради на погодження/затвердження тарифи на ритуальні послуги.

- (75) Рішенням виконавчого комітету Володарської селищної ради від 31.01.2020 № 300 «Про погодження цін на ритуальні товари та послуги КП «Володарка» встановлено тарифи на ритуальні послуги, які наведено в таблиці 6.

Таблиця 6

№	Найменування послуг	Тарифи на ритуальні послуги, грн
1	Організація поховання та видача свідоцтва про поховання	100,00
2	Місце для захоронення в майбутньому для жителів смт Володарка: - одне місце - кожне наступне	300,00 2000,00
3	Місце для захоронення іногородніх громадян	5000,00
4	Копання ями	1000,00
5	Доставка домовини	100,00
6	Послуги ритуального автомобіля (сmt Володарка)	700,00
7	Послуги ритуального автомобіля (Володарський район)	1000,00

- (76) Інші рішення виконавчого комітету Володарської селищної ради щодо погодження/затвердження тарифи КП «Володарка» на ритуальні послуги станом на 10.06.2020 відсутні.
- (77) Відповідно до частини п'ятої статті 12 Закону єдину методику визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.
- (78) Згідно з пунктом 1.1 Єдиної методики цією методикою визначено механізм розрахунку, формування вартості та економічне обґрунтування тарифів (цін) надання громадянам Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, а також процедура реалізації предметів ритуальної належності для суб'єктів господарювання різних форм власності.
- (79) Відповідно до пункту 1.2 Єдиної методики основною її метою є визначення механізму розрахунку вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів послуг, а також процедури реалізації предметів ритуальної належності.
- (80) Згідно з пунктом 1.3 Єдиної методики вона поширюється на суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері надання ритуальних послуг незалежно від форми власності.
- (81) Відповідно до пункту 2.1 Єдиної методики формування вартості послуг надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності здійснюється з урахуванням розрахунків обсягів надання ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної

належності, планових витрат, визначених на підставі державних, галузевих нормативів витрат матеріалів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів).

- (82) Згідно з пунктом 2.3 Єдиної методики планування витрат здійснюється нормативним методом. Розмір витрат за кожною статтею визначається на підставі державних та галузевих нормативів, а також відповідно до прийнятих на підприємстві норм використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, нормативів витрат на управління і обслуговування виробництва та інших норм витрат.
- (83) При невідповідності державних або галузевих норм витрат матеріальних, трудових та фінансових ресурсів розрахунковим нормам, які відображають особливості діяльності окремого підприємства, використовуються розрахункові норми, які затверджуються наказом директора підприємства.
- (84) Статті витрат, за якими неможливе їх об'єктивне нормування, плануються з урахуванням фактичних витрат за попередній рік, кошторисів цих витрат на плановий період або інших розрахунків.
- (85) До вартості ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності включається плановий прибуток та податок на додану вартість, крім переліку послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, за винятком операцій з постачання послуг з поховання та кремації трупів тварин і пов'язаної з цим діяльності.
- (86) Отже, при розробленні калькуляції вартості послуг з копання могил, Підприємство повинно дотримуватись вимог Єдиної методики.
- (87) За результатами аналізу наданої до Відділенні інформації встановлено, що тарифи на послуги з копання могил, які застосовує КП «Володарка», були розроблені без урахування Наказу № 52 (див. таблицю № 7).

Таблиця 7

Група ґрунту	Час копання	Довжина могили, м			
		2,4	2	1,6	1,1
I	влітку	9,8	6,87	4,83	2,3
	взимку	17	11,9	8,3	4,1
II	влітку	13,1	9,17	6,4	3,17
	взимку	21,6	15,2	10,7	5,18
III	влітку	16,7	11,8	8,6	4,25
	взимку	25,2	17,7	12,4	6,1

- (88) Відповідно до пункту 2.6 частини 2 Порядку довжина могили для дорослого повинна бути не менше двох метрів, ширина – 1 м, глибина – не менше 1,5 м від поверхні землі до кришки труни, з урахуванням місцевих ґрунтово-кліматичних умов, а у разі поховання померлих дітей розміри могили можуть бути відповідно зменшені.
- (89) Отже, споживачі, замовляючи послуги з поховання, до складу яких входять послуги з копання могил нестандартного розміру, будуть змушені сплачувати, як за

копання могили стандартних розмірів, що в свою чергу призводить до сплати споживачами зайвих коштів. Неврахування пори року також призводить до суттєвого спотворення вартості послуги з копання могили.

- (90) Тобто, розрахована Підприємством вартість послуг з копання могил без поділу за розміром могили та незалежно від пори року свідчить про недотримання вимог Наказу № 52, Єдиної методики та Закону України «Про поховання та похоронну справу», а також призводить до збільшення вартості надання таких послуг.
- (91) Тож, розрахована та застосована Підприємством вартість послуг з копання могили, затверджена рішеннями виконавчого комітету Володарської селищної ради від 27.02.2015 № 592, від 22.03.2016 № 29, від 13.01.2017 № 92 та від 08.06.2017 № 118, є економічно необґрунтованою та може призвести до ущемлення інтересів споживачів, шляхом стягнення завищеної плати за копання могили не стандартних розмірів.
- (92) Разом з тим, згідно з Положенням про Міністерство розвитку громад і територій України (попередня назва – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України) (далі – Мінрегіон), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 19 (далі – Положення), до основних завдань Мінрегіону належить, зокрема, забезпечення формування та реалізація державної регіональної політики, державної житлової політики і політики у сфері благоустрою населених пунктів, житлово-комунального господарства.
- (93) Згідно з підпунктом 23 пункту 4 Положення Мінрегіон затверджує порядки, стандарти, норми і правила, зокрема, у сфері поховання.
- (94) Отже, питання контролю за виконанням Наказу № 52 належить до повноважень Мінрегіону.
- (95) Крім того, затверджені Наказом № 52 норми часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності носять рекомендаційний характер.
- (96) З огляду на вказане, порушене питання не може бути вирішено шляхом застосування положень законодавства про захист економічної конкуренції, оскільки не належить до компетенції органів Антимонопольного комітету України.

5.2 Щодо послуг з виділення місця для поховання померлого

- (97) Крім ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком, КП «Володарка» надає послуги з відведення місця на кладовищі смт Володарка для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян).
- (98) Так, КП «Володарка» за період з 01.01.2016 по 10.06.2020 надало послуги з відведення місця у кількості – 164 рази та вартістю – 13 500 грн, з відведення місця для іногородніх громадян у кількості – 20 разів та вартістю – 85 000 грн.
- (99) Разом з тим, відповідно до статті 4 Закону України «Про поховання та похоронну справу» діяльність у галузі поховання базується, зокрема, на принципі **безоплатного виділення** місця для поховання померлих (їхніх останків) чи урн із прахом померлих на кладовищі (у колумбарії).

- (100) Також, згідно з частиною першою статті 25 Закону України «Про поховання та похоронну справу» та пунктом 2.4 Порядку за зверненням виконавця волевиявлення померлого або особи, яка взяла на себе зобов'язання поховати померлого, на території кладовища **безоплатно** виділяється місце для поховання померлого відповідно до затвердженої документації.
- (101) Крім того, відповідно до пункту 5 Типового положення ритуальна служба на виконання покладених на неї завдань зобов'язана **безоплатно** виділяти місця для поховання померлого чи урни з прахом померлого на кладовищі.
- (102) Отже, чинним законодавством не передбачено стягнення плати за відведення місць на кладовищах для поховання померлих.
- (103) При цьому, стягнення Підприємством плати із споживачів за відведення місць на кладовищі призводить до того, що споживачі змушені сплачувати кошти за виділення земельної ділянки для поховання, хоча відповідно до положень чинного законодавства України земельна ділянка під поховання виділяється **безкоштовно**.
- (104) Таким чином, наведені дії Підприємства призвели до ущемлення інтересів споживачів.

6. Правова кваліфікація дій відповідача

6.1 Щодо послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил)

- (105) З огляду на вищевказане, у ході розгляду справи № 885/22-р-02-06-15 не виявлено обставин, які можуть бути доказами у справі, та відповідно, свідчити про наявність у діях КП «Володарка» під час розроблення та подання на затвердження тарифів на послуги з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) порушень, передбачених пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на відповідному ринку.
- (106) Згідно з абзацом шостим статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо зокрема, не доведено вчинення порушення.

6.2 Щодо послуг з відведення місць на кладовищі смт Володарка для поховання померлих

- (107) Запровадження КП «Володарка» платного відведення місць (в тому числі для іногородніх громадян) на кладовищі смт Володарка для поховання померлого, яке не передбачене чинним законодавством, призвело до ущемлення інтересів споживачів, а саме понесення ними збитків за період з 22.03.2016 по 31.05.2020 у загальному розмірі – 98 500 грн.
- (108) Наведені дії Підприємства були б неможливими за умови визнання ним значної конкуренції на ринку, адже в такому випадку споживачі ритуальних послуг мали би можливість обирати між кількома виконавцями таких послуг, та, у разі

ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця.

- (109) У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку, і, як наслідок, відсутності у споживачів КП «Володарка» альтернативи щодо придбання ритуальних послуг інакше, ніж у Підприємства, вищезазначені дії можуть призвести до настання негативних наслідків для споживачів.
- (110) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (111) Отже, дії КП «Володарка», які полягають у стягненні зі споживачів плати за виділення місць на кладовищі смт Володарка Київської області для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян), є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (112) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

7. Заперечення відповідача та їх спростування

- (113) На подання про попередні висновки у справі № 885/22-р-02-06-15 КП «Володарка» листом від 14.06.2021 № 101 (вх. Відділення від 17.06.2021 № 60-01/3329) (далі – Лист) надало свої заперечення.
- (114) Підприємство у Листі повідомило, що на ринку надання ритуальних послуг в смт Володарка є інші суб'єкти господарювання, які надають послуги з поховань та надання суміжних послуг.
- (115) Наведені заперечення КП «Володарка» не можуть бути прийняті до уваги, оскільки, як вже було зазначено вище, згідно з частиною першою статті 10 Закону надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком, може здійснюватись іншими суб'єктами господарювання виключно за умови наявності у них договору про надання ритуальних послуг, укладеного з ритуальною службою або сільською, селищною, міською радою.
- (116) При цьому, листами від 12.11.2019 № 549 (вх. Відділення від 18.11.2019 № 60-01/4083) та від 06.07.2021 № 116 (вх. Відділення від 09.07.2021 № 60-01/3684) Підприємство повідомило, що з лютого 2015 року по 06.07.2021 інші суб'єкти господарювання не звертались до КП «Володарка» із заявами щодо укладення договорів про надання ритуальних послуг.
- (117) Отже, КП «Володарка» є єдиним суб'єктом господарювання, який у період з 27.02.2015 по 10.06.2021 здійснював надання послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) у межах смт Володарка Київської області.

- (118) Також, пунктом 1.2 рішення виконавчого комітету Володарської селищної ради від 15.04.2015 № 41 «Про затвердження Положення про порядок функціонування та утримання кладовища смт Володарка» передбачено, що функціонування та утримання кладовища смт Володарка забезпечує КП «Володарка».
- (119) При цьому, відповідно до пункту 5 Типового положення саме на ритуальну службу покладено обов'язок безоплатного виділення місця для поховання померлого чи урни з прахом померлого на кладовищі.
- (120) Отже, інші суб'єкти господарювання не можуть здійснювати надання послуг з відведення місця на кладовищі смт Володарка для поховання померлого.
- (121) КП «Володарка» зазначило, що:
«відповідно до чинного законодавства виконавці послуг та вартість послуг з поховання встановлює Володарська селищна рада, отже КП «Володарка» умісно не здійснювала дії або бездіяльність, яка може містити ознаки порушень конкурентного законодавства...» (мова оригіналу).
- (122) Наведені заперечення КП «Володарка» спростовуються тим, що передумовами затвердження рішеннями виконавчого комітету Володарської селищної ради від 27.02.2015 № 592, від 22.03.2016 № 29, від 13.01.2017 № 92, від 08.06.2017 № 118, від 17.10.2019 № 281 та від 31.01.2020 № 300 тарифів на надання Підприємством ритуальних послуг, були саме звернення КП «Володарка» з відповідними розрахунками тарифів на такі послуги.
- (123) Крім того, КП «Володарка» у Листі повідомило, що з **01.02.2020** Підприємство здійснює безкоштовне відведення місць на кладовищі для захоронення померлих жителів смт Володарка відповідно до рішення виконавчого комітету Володарської селищної ради від 31.01.2020 № 300. Після отримання подання про попередні висновки у справі № 885/22-р-02-06-15 наказом директора КП «Володарка» від 07.06.2021 № 67 вирішено відмінити з **07.06.2021** плату за відведення місця на кладовищі в смт Володарка для захоронення іногородніх громадян та резервування місця для захоронення в майбутньому.
- (124) Отже, під час розгляду справи № 885/22-р-02-06-15 КП «Володарка» припинило вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (125) Інші заперечення, надані КП «Володарка», також не спростовують доказів у справі № 885/22-р-02-06-15, викладених у поданні з попередніми висновками у вказаній справі.

8. Остаточні висновки адміністративної колегії Відділення у справі

- (126) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доводиться, а запереченнями відповідача не спростовується висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії КП «Володарка», які полягають у стягненні зі споживачів плати за виділення місць на кладовищі смт Володарка Київської області для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян), становлять порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з відведення місця на кладовищі для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян)

у межах смт Володарка, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

- (127) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

9. Визначення розміру штрафу

- (128) Згідно з абзацом четвертим частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, тягне за собою накладення штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (129) Відповідно до податкової декларації з податку на прибуток підприємств сума доходу КП «Володарка» від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків) за 2020 рік складає 19 236 795 (дев'ятнадцять мільйонів двісті тридцять шість тисяч сімсот дев'яносто п'ять) гривень.
- (130) При визначенні розміру штрафу було враховано наступне:
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку Підприємства виявлено вперше;
 - порушення припинено.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 7, 12, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 та 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство Володарської селищної ради «Володарка» (09300, Київська обл., Володарський р-н, смт Володарка, пров. Перемоги, 3; ідентифікаційний код юридичної особи 35450817) у період з 27.02.2015 по 10.06.2021 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з відведення місць на кладовищі для поховання померлих у межах смт Володарка Київської області з часткою 100 %.

2. Визнати, що дії комунального підприємства Володарської селищної ради «Володарка», які полягають у стягненні зі споживачів плати за виділення місць на кладовищі смт Володарка Київської області для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян), становлять порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг

з відведення місяць на кладовищі для поховання померлих (в тому числі для іногородніх громадян) у межах смт Володарка, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

3. За порушення, вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство Володарської селищної ради «Володарка» штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

4. Визнати, що комунальне підприємство Володарської селищної ради «Володарка» (09300, Київська обл., Володарський р-н, смт Володарка, пров. Перемоги, 3; ідентифікаційний код юридичної особи 35450817) за результатами діяльності у період з 27.02.2015 по 10.06.2020 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з поховання (складовими яких є послуга з копання могил) у межах смт Володарка Київської області з часткою 100 %.

5. Закрити провадження у справі № 885/22-р-02-06-15, яке стосується економічної необґрунтованої вартості послуг з поховання (складовими яких є послуги з копання могил).

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно з частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

**Голова адміністративної колегії –
голова відділення**

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ